

C-904/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. december 10.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. november 25.

Felperes:

E. Sp. z o.o.

Alperes:

K.S.

Az alapeljárás tárgya

- 1 Az alapeljárás tárgya fogyasztói hitel visszafizetése. A felperes az alperes 835,05 PLN összeg és a keresetlevél benyújtásának időpontjától a fizetés teljesítéséig esedékes késedelmi kamatai megfizetésére kötelezését kérte.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

A kérdést előterjesztő bíróság lényegében a következők kérdésekre vár választ:

- először, hogy lehetséges-e mulasztási ítéletet hozni a fogyasztói hitel visszafizetésével kapcsolatos ügyben, ha valósnak fogadjuk el a felperes ténybeli körülményekre vonatkozó állításait abban az esetben, amikor a keresethez nem csatolták a hitelmegállapodást, az alperes pedig teljes mértékben tétlen maradt;
- másrészt, hogy lehetséges-e mulasztási ítéletet hozni a fogyasztói hitel visszafizetésével kapcsolatos ügyben, ha a benyújtott szerződés vizsgálata nélkül valósnak fogadjuk el a felperes ténybeli körülményekre vonatkozó állításait abban az esetben, amikor az alperes teljes mértékben tétlen maradt.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Úgy kell-e értelmezni – a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikkének (1) és (2) bekezdésével, valamint (31) preambulumbekzdésével összefüggésben – a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv [...] 7. cikkének (1) bekezdését, valamint huszadik és huszonnegyedik preambulumbekzdését, amelyek szerint a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni, hogy a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt és kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni, valamint a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását, hogy azokkal ellentétben a k.p.c. (polgári perrendtartás) 339. cikkének 2. §-ában foglalt rendelkezések olyan értelmezése, amely szerint a k.p.c. 339. cikkének 2. §-a lehetővé teszi mulasztási ítélet meghozatalát fogyasztói hitel visszafizetésével kapcsolatos [...] ügyben [...] abban az esetben is, amikor a felperes nem nyújtotta be a [...] fogyasztói hitelmegállapodást [...], következésképpen nem került sor e megállapodás esetében az abban foglalt feltételek esetleges tisztességtelen jellegének vizsgálatára, nem vizsgálták, hogy a megállapodás tartalmazta-e a jogszabályok által megkívánt valamennyi elemet, ugyanakkor előírja, hogy a mulasztási ítélet meghozatala során kizárólag a felperes tényekre vonatkozó állításait kell alapul venni, anélkül hogy a bizonyítékokat az e rendelkezés értelmében vett „megalapozott kétségek” felmerülése szempontjából megvizsgálják? Vagy elfogadható-e a Bíróság 2015. október 1-jei ERSTE Bank Hungary ítélete (C-32/14, EU:C:2015:637, 62. pont); 2014. szeptember 10-i Kušionova ítélete [**eredeti 1. o.**] (C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. pont) és 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélete (C-40/08, EU:C:2009:615, 47. pont) fényében a k.p.c. 339. cikke 2. §-ának olyan értelmezése, amely lehetővé teszi mulasztási ítélet meghozatalát a [fogyasztói hitel visszafizetésével kapcsolatos] ügyben [...] – amelyben a felperes a keresetbe nem csatolta a megállapodást, következésképpen az abban foglalt feltételek esetleges tisztességtelen jellegének vizsgálata nélkül, továbbá annak vizsgálata nélkül, hogy a szerződés tartalmazta-e a jogszabályok által megkívánt valamennyi elemet – kizárólag a felperes tényekre vonatkozó állításai alapján?
2. Úgy kell-e értelmezni – a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008.

április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikkének (1) és (2) bekezdésével, valamint (31) preambulumbekendésével összefüggésben – a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv [...] 7. cikkének (1) bekezdését, valamint huszadik és huszonnegyedik preambulumbekendését, amelyek szerint a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni, hogy a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt és kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni, valamint a tagállamok bíróságainak és közigazgatási szerveinek megfelelő és hatékony eszközökkel kell rendelkezniük ahhoz, hogy megszüntessék a fogyasztókkal kötött szerződésekben a tisztességtelen feltételek alkalmazását, hogy azokkal ellentétes a k.p.c. 339. cikkének 2. §-ában foglalt rendelkezések olyan értelmezése, amely szerint a k.p.c. 339. cikkének 2. §-ával ellentétes, hogy a nemzeti bíróság vizsgálja a felperes által csatolt [...] fogyasztói hitelmegállapodásban foglalt feltételek esetleges tisztességtelen jellegét, valamint vizsgálja azt, hogy a megállapodás tartalmazta-e a jogszabályok által megkívánt valamennyi elemet, ugyanakkor előírja, hogy a mulasztási ítélet meghozatala során kizárólag a felperes állításait kell alapul venni, anélkül hogy a bizonyítékokat az e rendelkezés értelmében vett „megalapozott kétségek” felmerülése szempontjából megvizsgálják? Vagy elfogadható-e a Bíróság 2015. október 1-jei ERSTE Bank Hungary ítélete (C-32/14, EU:C:2015:637, 62. pont); 2014. szeptember 10-i Kusionova ítélete (C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. pont) és 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélete (C-40/08, EU:C:2009:615, 47. pont) fényében a k.p.c. 339. cikke 2. §-ának olyan értelmezése, amely lehetővé teszi mulasztási ítélet meghozatalát a [fogyasztói hitel visszafizetésével kapcsolatos] ügyben – a felperes által a keresetbe csatolt megállapodásban foglalt feltételek esetleges tisztességtelen jellegének vizsgálata nélkül, továbbá annak vizsgálata nélkül, hogy a megállapodás tartalmazta-e a jogszabályok által megkívánt valamennyi elemet – kizárólag a felperes tényekre vonatkozó állításai alapján?

A hivatkozott uniós rendelkezések

1. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv huszadik és huszonnegyedik preambulumbekendése, valamint 7. cikkének (1) bekezdése
2. A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK

európai parlamenti és tanácsi irányelv (31) preambulumbekzdése, valamint 10. cikkének (1) és (2) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

1. Kodeks Postępowania Cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (polgári perrendtartásról szóló, 1964. november 17-i törvény, a továbbiakban: k.p.c.) 139. cikkének 1. §-a, 333. cikke 1. §-ának 3. pontja, 339. cikkének 1. és 2. §-a, 343. cikke, 344. cikkének 1–3. §-a, 346. cikkének 1. §-a, 346. cikkének 1¹. §-a, 346. cikkének 2. §-a, 348. cikke.

A k.p.c. 339. cikk 1. §-a a következóképpen rendelkezik: „Ha az alperes a kitüzött napon nem jelenik meg a tárgyaláson, vagy ha megjelenik, de nem vesz részt a tárgyaláson, a bíróság mulasztási ítéletet hoz.

A k.p.c. 339. cikk 2. §-a a következóképpen rendelkezik: „Ebben az esetben a felperes keresetben vagy az alperes részére a tárgyalást megelőzően kézbesített periratokban megjelölt ténybeli körülményekre vonatkozó állításait valósnak kell elfogadni, kivéve, ha azokkal kapcsolatban megalapozott kétség merül fel vagy azokra a jog megkerülése érdekében hivatkozott.”

2. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (a polgári ügyekben felmerülő bírósági költségekról szóló, 2005. július 28-i törvény) 3. cikke (2) bekezdésének 4. pontja, 13. cikkének (1) bekezdése, 19. cikkének (1) bekezdése, 28. cikke.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 2 A keresettel érvényesített követelés a 2015. június 10-én, 30 napos időszakra kötött, 400 PLN összegű fogyasztói hitelmegállapodáson alapul.
- 3 A megállapodás értelmében amennyiben a hitel, valamint az adminisztratív költségek visszafizetésére 2015. július 10-ig nem kerül sor, a hitelező jogosult volt a fizetési felszólítások költségeit, valamint az „utolsó fizetési felszólítás” díját az adósra terhelni. Az „utolsó fizetési felszólítást” az alperes részére az általa megadott e-mail címére e-mailként, valamint papíralapon 2015. augusztus 10-én küldték el. A hitelező három fizetési felszólítást és „utolsó fizetési felszólításnak” nevezett dokumentumot küldött az alperes részére, ami azt eredményezte, hogy a megállapodás alapján az alperesre 200 PLN összegben további költségeket terheltek.
- 4 2017. augusztus 3-án a hitelező alperessel szembeni követelésének értékesítésére vonatkozó szerződés kötöttek, amelynek értelmében a felperes megszerezte az

alperessel szembeni követelést. Az alperest a címére 2017. augusztus 9-én megküldött levélben tájékoztatták a hitelező személyében bekövetkezett változásról. A fizetési felszólítást is tartalmazó értesítésre nem érkezett válasz. Ezt követően a felperes 2017. december 18-án utolsó fizetési felszólítást küldött az alperes részére, amelyre szintén nem érkezett válasz.

- 5 Az alperes nem tett nyilatkozatot az ügyben. Az alperes részére küldött, a keresetet, a felperes 2018. szeptember 21-i levelét, valamint a tárgyalásra szóló idézést tartalmazó küldeményt fizikailag nem vette át. E küldemény a k.p.c. 139. cikkének 1. §-a alapján a kézbesítés kétszeri megkísérlését követően kézbesítettnek minősült.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 6 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a k.p.c. 339. cikke 2. §-ának a lengyel jogirodalom és ítélkezési gyakorlat jelentős részében elfogadott értelmezése, amely szerint e rendelkezés nem teszi lehetővé a fogyasztói hitelmegállapodás vizsgálatát, összeegyeztethető-e a 93/13 és 2008/48 irányelv fent hivatkozott rendelkezéseivel.
- 7 A lengyel jogalkotó abból indult ki, hogy mulasztási ítélet kizárólag az alperes tétlensége esetén (nem jelenik meg, illetve nem vesz részt a tárgyaláson) hozható kizárólag az aktív fél, azaz a felperes ténybeli kijelentései alapján, azok tényleges vizsgálata nélkül.
- 8 Az eljárás és a mulasztási ítélet meghozatalának alapjául szolgáló feltevésekből az következik, hogy ez az intézmény, kialakítása tekintetében, olyan elemeket foglal magában, amelyek megjelennek mind a fizetési meghagyásos eljárás, mind az egyszerűsített fizetési meghagyásos eljárás esetében. Lényegében arról van szó, hogy a mulasztási ítéletet csak az egyik fél – azaz a felperes – tényállítási alapján hozzák meg, a mulasztási eljárásban pedig főszabály szerint e tényállításokat bizonyítási eljárás keretében nem vizsgálják, míg a fizetési meghagyásos eljárásban azok vizsgálatára kizárólag pontosan meghatározott dokumentumok tekintetében kerül sor, az egyszerűsített fizetési meghagyásos eljárásban pedig valóságuk bizonyítékokkal történő alátámasztására egyáltalán nem kerül sor. Azonban míg a mulasztási eljárásban a határozat meghozatalának alapjául szolgáló tények egyoldalúsága az alperes tétlenségének következménye, a fizetési meghagyásos eljárásban és az egyszerűsített fizetési meghagyásos eljárásban az egyoldalúság azon előfeltevésből ered, hogy a fizetési meghagyás kibocsátásáig mindkét eljárás az ellenérdekű fél hiányában zajlik.
- 9 A mulasztási eljárás – az egyszerűsített fizetési meghagyásos eljáráshoz hasonlóan – a perrendtartásban előírt feltételek teljesítése esetében ugyanakkor kötelező jellegű, míg a fizetési meghagyásos eljárás fakultatív. A mulasztási ítélet meghozatala nem függ a felek ezzel kapcsolatos kérelmeitől. A rendelkezésben említett okok bekövetkezése esetén a bíróságnak hivatalból kell ítéletet hoznia,

amelynek mulasztási jellege a törvényből következik, és az nem tartozik a bíróság mérlegelési körébe.

- 10 Ha tehát az alperes passzív marad a keresetlevél másolatának, esetleges további periratoknak részére történő kézbesítését, vagy azt követően, hogy a k.p.c. 139. cikkének 1. §-a alapján a kereset és a további iratok részére sikeresen kézbesítettnek minősülnek (a kézbesítés kétszeri megkísérlését és átvételének elmaradását követően), akkor a bíróság köteles mulasztási ítéletet hozni.
- 11 A k.p.c. 339. cikke 2. §-ának értelmezésével kapcsolatban a lengyel jogi szakirodalomban és az ítélkezési gyakorlatban elfogadott nézetek egyike szerint a nemzeti bíróságnak akkor is végzést kell hoznia, ha a felperes semmilyen bizonyítékot nem csatolt a keresethez, a bíróság pedig ilyenkor főszabály szerint a felperes ténybeli körülményekre vonatkozó állításait fogadja el valósnak.
- 12 A k.p.c. 339. cikke 2. §-ának értelmezésére vonatkozó egyik eltérő álláspont szerint, még ha a felperes csatolja is a dokumentumokat, a passzív alperes pedig nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot, a mulasztási ítéletet hozó nemzeti bíróság nem veheti figyelembe a dokumentumokat, mivel kizárólag a felperes állításait (nem pedig a bizonyítékokat) vizsgálja, és főszabály szerint a felperes ténybeli körülményekre vonatkozó állításait fogadja el valósnak.
- 13 Igaz, hogy maga a k.p.c. 339. cikkének 2. §-a rendelkezik kivételekről. A felperes a keresetben vagy az alperes részére a tárgyalást megelőzően kézbesített periratokban foglalt ténybeli körülményekre vonatkozó állításait nem lehet valósnak elfogadni, ha: 1) azokkal kapcsolatban megalapozott kétség merül fel vagy 2) azokra a jog megkerülése érdekében hivatkoztak.
- 14 Úgy tűnik azonban, hogy az e rendelkezés értelmezése tekintetében uralkodó vélemény alapján úgy kell tekinteni, hogy a fent említett feltételek teljesülésének megítéléséhez szükséges viszonyítási pont a kereset vagy az alperes részére a tárgyalást megelőzően kézbesített periratok tartalma. Nem indokolt, hogy a bíróság e tekintetben a keresethez vagy az alperes részére a tárgyalást megelőzően kézbesített periratokhoz csatolt bizonyítékokra hivatkozzon. A felperes ténybeli körülményekre vonatkozó állításaival kapcsolatban abban az esetben merülnek fel kétségek, ha azok ellentmondanak egymásnak, illetve egymással összeegyeztethetetlenek, vagy egymást kölcsönösen kizárják, lényegüket tekintve valószínűtlenek, vagy ellentmondanak a köztudomású (k.p.c. 228. cikkének 1. §-a), illetőleg a bíróság hivatalos tudomása alapján ismert (k.p.c. 228. cikkének 2. §-a) tényeknek. A ténybeli körülményekre vonatkozó állításokra a jog megkerülése érdekében történő hivatkozás abban az esetben merül fel, amikor például arról van szó, hogy az ítélet ilyen jogkijátszást eredményező hatást váltott ki, például annak érdekében, hogy átlagosnál nagyobb összegű tartásdíj fizetésére kötelezést érjenek el azért, hogy az alperes vagyonát érintő végrehajtásból befolyt összeg felosztása tekintetében elsőbbséget szerezzenek.

- 15 A nemzeti bíróság álláspontja szerint a k.p.c. 339.cikke 2. §-ának ezen értelmezése ellentétes lehet a fent említett irányelvek célkitűzéseinek megvalósításával, mivel az lényegében kizárja, hogy a bíróság az alperes tétlensége esetében megvizsgálhassa, hogy a fogyasztói hitelmegállapodás tartalmaz-e minden szükséges elemet, és hogy nem tartalmaz-e olyan tisztességtelen feltételeket, amelyeket úgy kell tekinteni, hogy nem kötik a fogyasztót.
- 16 A nemzeti bíróság nem talált olyan határozatot a Bíróság ítélkezési gyakorlatában, amely kifejezetten a valamely tagállamban lefolytatott mulasztási eljárásnak a fogyasztói jogokról szóló irányelvekkel való összeegyeztethetőségére vonatkozna. Ezzel szemben a Bíróság több alkalommal állást foglalt az olyan fizetési meghagyásos eljárásról, amely bizonyos hasonlóságot mutat a mulasztási eljárással.
- 17 E tekintetben különösen a Bíróság 2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska S.A ítéletéről (C-176/17), a főtanácsnok erre az ügyre vonatkozó indítványáról, valamint a Bíróság abban hivatkozott 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítéletéről (C-618/10, EU:C:2012:349), 2016. február 18-i Finanzmadrid EFC ítéletéről (C-49/14, EU:C:2016:98) és 2016. június 21-i Aktiv Kapital Portfolio ítéletéről (C-122/14, EU:C:2016:486) van szó.
- 18 A kérdést előterjesztő bíróság különösen a C-176/17. sz. ügyben hozott ítélet 42. és 44. pontjára fordított figyelmet, amely szerint a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a nemzeti bíróság – amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek – hivatalból köteles vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet. A 93/13 irányelvben a fogyasztók részére biztosított jogok tényleges védelme ugyanis csak akkor biztosítható, ha a nemzeti eljárási rendszer lehetővé teszi a fizetési meghagyásos eljárás vagy a fizetési meghagyás végrehajtási eljárásának keretében az érintett szerződésben foglalt feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálatát.
- 19 Ezen iránymutatások alapján úgy kellene tekinteni, hogy a nemzeti bíróságnak a szerződési rendelkezések esetleges tisztességtelenségét mulasztás esetében is vizsgálnia kell.
- 20 Mindazonáltal, amint azt a Bíróság a C-176/17. sz. ügyben hozott ítélet 55. pontjában megállapította, minden olyan helyzetben, amelyben felmerül a kérdés, hogy valamely nemzeti eljárási rendelkezés sérti-e a hatékony jogorvoslathoz való jogot, azt kell megvizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek az egész eljárásban betöltött helye, hogy hogyan zajlik az eljárás, és melyek a sajátosságai a különböző nemzeti fórumok előtt.
- 21 Ebben az összefüggésben meg kell jegyezni, hogy a mulasztási eljárás lényegesen eltér a fizetési meghagyásos eljárástól.

- 22 Egyrészt a fizetési meghagyásos eljárásban a fizetési meghagyás kibocsátásáig és kézbesítéséig az alperes nem nyilatkozhat, a mulasztási eljárásban azonban rendelkezik ilyen lehetőséggel.
- 23 Másrészt a fizetési meghagyásos eljárás során az alperes az ellentmondáshoz köteles a kereset után fizetendő illeték 3/4-ének megfelelő összegű díjat fizetni, míg a felperesnek a kereset illetékének 1/4-ét kell fizetnie; ezzel szemben a mulasztási eljárásban a kereset teljes illetékét a felperes fizeti, míg az alperes a mulasztási ítélettel szembeni ellentmondáshoz a kereset illetékének 1/2-ét fizeti (ha pedig nem lenne tétlen, akkor az eljárás befejezéséig semmilyen illetéket nem fizetne).
- 24 Harmadszor, a mulasztási ítélettel szembeni ellentmondás előterjesztésének feltételei a fizetési meghagyással szembeni kifogás feltételeihez képest kevésbé korlátozóak, és ezenkívül, ha az alperes aktív lenne, egyáltalán nem kellene ellentmondást előterjesztenie.
- 25 Negyedszer, a fizetési meghagyásos eljárás keretében kibocsátott fizetési meghagyás végrehajtási lap kiállítása nélkül is végrehajtható biztosítási jogcímnek minősül (a k.p.c. 492. cikkének 1. §-a), ezzel szemben a mulasztási ítélet esetében, bár azt hivatalból haladéktalanul végre kell hajtani, végrehajtási lapot kell kiállítani ahhoz, hogy biztosítási jogcímnek minősüljön.
- 26 Ezenkívül – ami talán még fontosabb – a Bíróság ítéleteiben több alkalommal is rámutatott (2015. október 1-i ERSTE Bank Hungary ítélet, C-32/14, EU:C:2015:637, 62. pont; 2014. szeptember 10-i Kušionova ítélet, C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. pont; 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 47. pont), amint arra a főtanácsnok a C-176/17. sz. ügyre vonatkozó indítványában (EU:C:2018:293, 73. pont) is helyesen rámutatott, hogy a 93/13 irányelv ugyanakkor az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti jogvitákban megköveteli a jogvitával foglalkozó bíróság pozitív beavatkozását, és a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása nem kompenzálhatja teljes mértékben az érintett fogyasztó tétlenségét.